

**O. Hasanboyeva, M. Inoyatova,
V. Kostetskiy**

ODOBNOMA

Umumiy o'rta ta'lim maktablarining
1-sinfi uchun darslik

*O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi
tomonidan tasdiqlangan*

„O'QITUVCHI“ NASHRIYOT-MATBAA IJODIY UYI
TOSHKENT – 2019

UO'K: 177 (075.2)

KBK 74.00

X 30

Mas'ul muharrir **R. X. Djurayev** — p. f. d., akademik.

Taqrizchilar:

Sh. To'rayev — f. f. nomzodi, dotsent;

Z. Jumanova — Nizomiy nomidagi TDPU doktoranti;

Z. Jabborova — Respublika ta'lim markazi metodisti;

G. Saydaliyeva — Yunusobod tumanidagi 96-maktabning oliy toifali boshlang'ich sinf o'qituvchisi.

SHARTLI BELGILAR:

– birgalikda o'qiyamiz;

– maqolning ma'nosini izohlang;

– topshiriq;

– savol;

– savol va topshiriq;

– yodda tuting.

Respublika maqsadli kitob jamg'armasi mablag'lari hisobidan chop etildi.

ISBN 978-9943-22-364-6

© O. Hasanboyeva, M. Inoyatova.

© „O'qituvchi“ NMIU, 2019

I. O‘ZBEKISTON — OZOD VA OBOD VATAN

1. 1-SENTABR — MUSTAQILLIK KUNI

*Farzandlar tinchligi,
ularning baxti, ka-
moloti — jamiyatning
eng katta boyligi.*

Shavkat Mirziyoyev,
O‘zbekiston Prezidenti

Bayramingiz qutlug‘ bo‘lsin!

Bayrog'imiz rangga boy,
Sizga ayon hoynahoy:
Oq rang — poklik, oq niyat,
Yashil rang-chi — tabiat.
Qizil rang — jo'sh urgan qon,
Ko'k rang — osuda osmon.
Oy-yulduzi charog'on,
Onajon — O'zbekiston.

Davlatimiz bayrog'ini bo'yang.

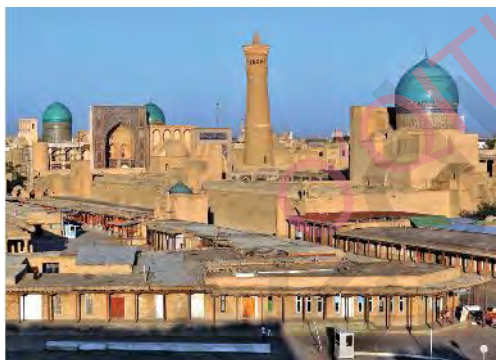
2. BOBOLARDAN MEROS YURT

Samarqand

Nukus

Buxoro

Xiva

Toshkent, Samarqand, Buxoro, Xiva
va Nukus shaharlari haqida nimalarni
bilasiz?

Toshkent — O‘zbekistonning poytaxti

Hur o‘lkam

O‘zbekiston — hur o‘lkam,
Bag‘ri to‘la nur o‘lkam.
Humo qushi boshingda,
Baxt porlar quyoshingda.

Dilshod Rajab

Obod Vatan

**Poytaxtimiz va qishloqlarimizdagi
yangi qurilayotgan binolar**

 Siz yashayotgan joyda qanday yangi binolar qurilmoqda?

II. ODOB — INSON UCHUN ZIYNAT

3. ODOB-AXLOQ ME'YORLARINING DASTLABKI TALABLARI

1. Sizningcha, bu bolalarni nima uchun mehribon va odobli deyish mumkin?
2. Eslab ko'ring-chi, siz qaysi sehrli so'zlarni ko'p ishlatasiz?

„ASSALOMU ALAYKUM“,

„LABBAY“,

„RAHMAT“,

„ILTIMOS“,

„XAYR“.

Eslagan sehrli soʻzlaringizdan foydalanib, „Odob qoidalari“ sheʼrini toʻldiring va yodda tuting.

Birinchi qoida: Oldin salom, soʻng kalom, Soʻz boshida: „...“.	
Ikkinchi qoida: Yoqar quloqqa moyday, „Ha“ demay, desang: „...“.	
Uchinchi qoida: Ishing tushsa, boʻlar soz, Kulib, desang: „...“.	
Toʻrtinchi qoida: Xush kelibsan, marhamat, Yordam berganga: „...“.	
Beshinchi qoida: Indamay ketma, Toyir, Soʻz soʻnggi boʻlar: „...“.	

4. ODOBLI BOLA — ELGA MANZUR

Rasmdan xulosa chiqaring!

Yodda tuting! Odobli bola odamlar bilan suhbatda sehrli so'zlar-dan ko'p va o'rinli foydalanadi.

Quyidagi bolalarni nima uchun odob-siz deymiz? Odobli bola qanday bo'ladi?

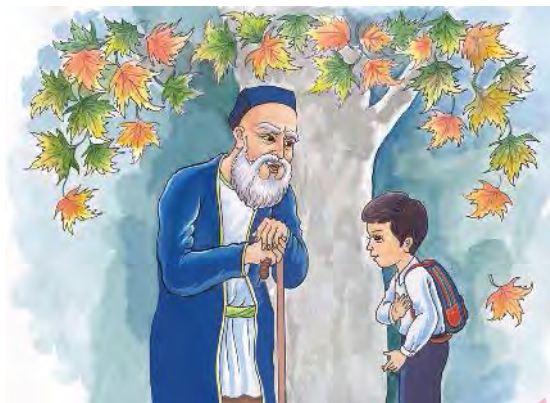

„Iltimos“, „Marhamat“, „Rahmat“ kabi sehrli soʻzlarni qoʻllab, quyidagi vaziyatlarni sahnalashtirib koʻrsatib bering.

5. SALOMLASHISH ODOBI

Salom berish eng go'zal fazilatdir.

„Assalomu alaykum“ — „Sizga tinchlik va salomatlik tilayman“.

„Va alaykum assalom“ — „Sizga ham tinchlik va salomatlik tilayman“.

Salomlashganda aytiladigan sehrli soʻzlarni eslang.

Assalomu alaykum!

Va alaykum assalom!

Yaxshimisiz?

Sogʻ boʻling!

Koʻchada sinfdoshingizni uchratib qolsangiz, qanday salomlashib, suhbatlashishingizni koʻrsatib bering.

Bolajonim, shuni bil:
 Odobing ziynatingdir.
 Odob goʻyo xazina,
 Saloming — billur zina.
 Odob goʻyo uchar ot,
 Saloming — oltin qanot.

6. SALOMLASHISH QOIDALARI

Qo'lni ko'ksiga qo'yish „Sizni hurmat qilaman“ deganidir.	
Odatda, kichik kattaga salom beradi.	
Bir kishi ko'pchilikka salom beradi.	
Mashinada ketayotgan odam piyodaga salom beradi.	
Telefon go'shagini ko'tarib, „Labbay“ deyiladi va salom beriladi.	
Ertalab yuz-qo'lni yuvmasdan salomlashilmaydi.	

Berilgan rasmlardagi holatlarni izohlang. Bolalar salomlashish qoidalariga qanday rioya qilayotganini aytib bering.

7. MUOMALA ODOBI

Kulib turgan bolaning
o'zi chiroyli,
Mehr nuri yog'ilgan
ko'zi chiroyli.
Odob ham oftobdek —
yuzi chiroyli,
Yoqimli ham muloyim
so'zi chiroyli.

Muomala odobida qo'llanadigan so'zlarni eslang.

Do'stim...

O'rtoqjon...

Rahmat!

Xo'p bo'ladi!

Marhamat!

Yaxshimisiz?

Sog'-salomat yuribsizmi?

Yuqoridagi so'zlardan foydalanib, ushbu holatlarni sahnalashtiring.

Yodda tuting! Suhbatlashganda sehrli so'zlardan foydalaning!

8. YAXSHILIK VA YOMONLIK

Odamlarni xursand qiladigan, og'irini yengil qiladigan xatti-harakatlar yaxshilik hisoblanadi. Odamlarni ranjitadigan, xafa qiladigan xatti-harakatlar yomonlikdir.

Quyidagi holatlarni sahnalashtiring va munosabat bildiring.

Birgalikda javob bering.

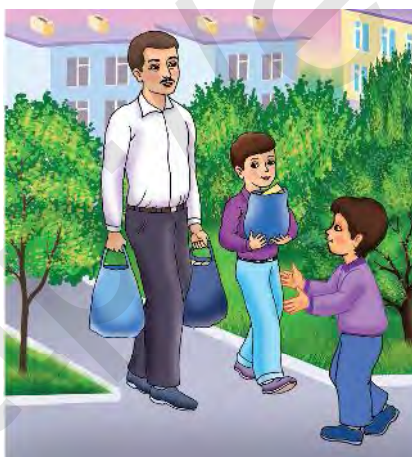
Nima — yaxshi, nima — yomon?

- Yordam berish
- Beparvolik
- Mehnatsevar bo'lish
- Dangasalik

- Kattalarga hurmatda bo'lish
- Gap qaytarish

? Hayotingizda rasmlardagi qaysi holatlarga duch kelgansiz? Yana qanday holatlarda yaxshilik qilish mumkin?

9. BIZNING BURCHLARIMIZ

Burch topshirilgan ishlarni vaqtida bajarish, o'z vazifalariga mas'uliyat bilan qarashdir. Mas'uliyat o'z xatti-harakati uchun javobgarlikni his qilishdir.

O'quvchining burchi

Gulnora — mas'uliyatli qiz. U o'z o'quvchilik burchlarini yaxshi biladi. Maktabga o'z vaqtida keladi. Darsda intizom saqlaydi. Yaxshi o'qiydi.

Bugun Gulnora — navbatchi. U erta bilan kelib, sinfning ozodaligini tekshirdi. Tanaffuslarda doskani yarqiratib artib qo'ydi.

Ustozimiz Gulnorani „mas'uliyatli o'quvchi“ deb maqtadilar.

„O'quvchilik burchi“ deganda nimani tushunasiz?

Rasmni kuzating. Bolalarning qaysilari o'z ishiga mas'uliyat bilan qarayapti deb o'ylaysiz?

10. MINNATDORLIK

Minnatdorlik bu odamlarning yordamidan xursand bo'lish, ularga rahmat aytishdir.

Odamlarga qanday so'zlar bilan rahmat aytganingizni eslang.

Minnatdorman!

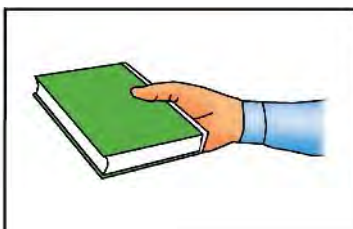
Tashakkur!

Rahmat!

Xursand bo'ldim!

Ushbu holatlar uchun chiroyli minnatdorlik so'zlarini toping.

Kattalar sizga qanday soʻzlar bilan minnatdorlik bildirishadi?

Barakalla!

Otangga rahmat!

Ming rahmat!

Baraka top!

Rasmlarni sahnalashtiring. Chiroyli minnatdorlik soʻzlaridan foydalaning.

Duo — oltindan qimmat.

11. OILA DAVRASIDA

Har bir insonning o'z oilasi bor. Oilada ota-ona, bobo-buvi, aka-uka, opa-singillar ahil yashaydilar. Ular bir-biriga har bir ishda yordam berishi lozim. Chunki, oila kichik Vatandir.

1. Rasmda kimlar tasvirlangan?
2. Oila a'zolaringiz haqida so'zlab bering.

Ota-onangiz va yaqinlaringizni ardoqlang!

1. Ota-onangiz va yaqinlaringizga mehr va hurmat bilan munosabatda bo'ling.
2. Ota-onangizga beminnat dastyor bo'ling.

Siz uyda qanday ishlarni bajarasiz?
Oilangizdagi tartib-qoidalar haqida
so'zlab bering.

12. TA'LIM MUASSASASIDA ODOB-AXLOQ QOIDALARI

- O'quvchi intizomli bo'lishi, vazifalarni qunt bilan bajarishi lozim.
- Maktab mulki va o'quv qurollarini ko'z qorachig'idek asrashi zarur.
- Muomala odobiga rioya qilishi kerak.
- Savol so'ramoqchi yoki javob bermoqchi bo'lganida qo'l ko'tarishi lozim.

? Toping-chi, rasmda qaysi qoida buzilgan?

? O'quvchilar maktabning qaysi qoidalariga rioya qilishmoqda?

Ustoz — fan bog'ining bog'boni.

Odob — kishining zeb-u ziynati.

13. JAMOAT JOYLARIDA O'ZINI TUTISH

Maktab, ko'cha, teatr, kutubxona, jamoat transporti jamoat joylariga misol bo'la oladi.

Ularning o'z odob qoidalari bor.

Rasmlarga qarab, jamoat joylarida nima yaxshi-yu nima yomon ekanini bilib oling.

Yaxshimi yoki yomon?

- Salom berish
- Kechirim so'ramaslik
- Tabassum qilish
- Odamlarni xafa qilish
- „Rahmat“ aytish
- Baqirib gapirish.

Yangi do'stlar bilan qanday tanishishingizni sinfdoshingiz bilan birga shah-nalashtirib ko'rsating.

Foydalanish uchun so'zlar:

Tanishganimdan xursandman!

Tashakkur!

Do'stim...

Do'st bo'laylik...

O'rtoqjon...

TAKRORLASH

1. Nima uchun yurtimizni „Ozod va obod Vatan“ deb ataymiz?

2. Namunadan foydalanib, shaharlari-mizga ta'rif bering.

Namuna: *Namangan — gullar shahri.*

Samarqand — ...

Xiva — ...

Nukus — ...

3. Tug'ilgan joyingizga ta'rif bering.

4. Maktabda rioya qilinadigan odob-axloq qoidalarini aytib bering.

So'z sehri

Qanday yaxshi so'z — kalom,
Odob boshi „Assalom“.

Xush yoqadi hamma vaqt:

„Rahmat“, „Xo‘p-xo‘p“, „Marhamat“.

Yayratadi dilingni

Do‘stlarning „Xush keling“ i.

So‘nggi so‘z ham alomat:

„Xayr, bo‘ling salomat“.

Dilshod Rajab

Guruhlarga bo‘lining. She‘rdagi ajratilgan so‘zlardan foydalanib, Qorbobo va Qorqiz suhbatini sahnalashtiring.

III. INSON SALOMATLIGI — YURT BOYLIGI

14. TOZALIK — SOG'LIK GAROVI

Rasmdagi narsalarning qaysilari ozo-
da yurish uchun ishlatiladi?

Pokliging — sog'liging.

G'ayrat nega uyaldi?

O'qish darsi edi. Sinfga maktab direk-
tori Umar Akbarovich kirdi. O'quvchilar
o'rnilaridan turib, direktorga salom ber-
dilar. Direktor G'ayratjonga qarab:

— G‘ayratjon, ozodalikka rioya qilish haqida nimalarni bilasan? — deb so‘radi.

G‘ayratjon o‘rnidan turdi. Uning kiyimlari g‘ijim, sochi taralmagan, tuflisi loy edi.

G‘ayratjon javob bera olmay, uyatdan qizarib, yerga qaradi.

Ayting-chi, nega G‘ayratjon uyalib, javob bera olmadi?

Orasta bo‘ling

Qanday yaxshi, bolalar,
Tozalik, orastalik.

Go‘zal xulq, odob bilan
Hamisha payvastalik.

Muhiddin Omon

15. OVQATLANISH ODOBI VA QOIDALARI

Rasmlarni kuzatib, xulosa chiqaring.

Buvijonim o'g'itlari

Kechki taom payti edi. Husan taomni juda shoshilib yedi. Buvijonim unga tanbeh berdilar:

— Ovqatlanishning o'z odobi va qoidalari bor. Men uchtasini aytib beraman: birinchisi — odobli bola ovqatlanishdan avval va keyin qo'llarini yuvadi. Ikkinchisi — o'zidan kattalardan oldin taomga qo'l uzatmaydi. Uchinchisi — mazali taom uchun rahmat aytadi. Qolganlarini sen o'zing aytib ber-chi?!

Ovqatlanishning yana qanday qoidalarini bilasiz?

16. AMALIY MASHG'ULOT

Ovqatlanish odobiga rioya qilinmayotgan holatlarni toping!

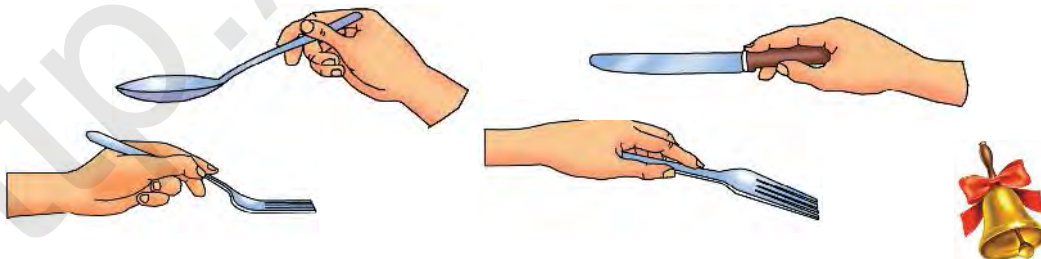
? Dasturxon atrofida qanday sehrli soʻzlar ishlatiladi?

Yoqimli ishtaha!

Iltimos, tatib koʻring...

Rahmat, ovqat juda mazali boʻlibdi!

! Yuqoridagi soʻzlarni qoʻllab, „Mehmon-mehmon“ oʻyini oʻynang. Likoپcha, pichoq, qoshiq va sanchqilardan rasm-
da koʻrsatilgandek foydalaning.

17. XAVFLI VAZIYATLARDA TARTIBLI VA TO'G'RI HARAKAT QILING!

Xavfli vaziyat — o'zi yoki o'zgalar aybi bilan, beparvolik oqibatida inson hayotining xatarda qolishi.

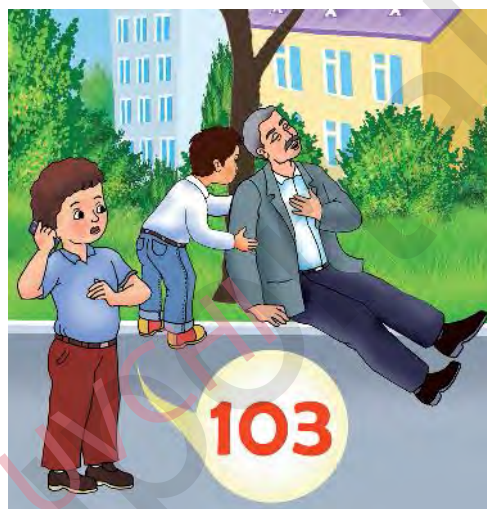
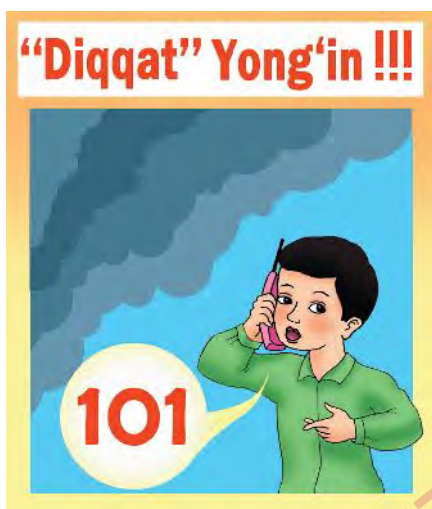

Bunday xavfli vaziyatlar nimalarga olib keladi?

Xavfli vaziyatlarda qanday to'g'ri harakat qilish kerakligini eslab qoling.

Hayotingizni xavf ostiga qo'ymang!

18. AMALIY MASHG'ULOT

! Xavfli vaziyatlarda qaysi raqamlarga telefon qilishingizni eslang.

101 102 103 104 1050

? Sizningcha, ushbu vaziyatlarda qaysi raqamga telefon qilish zarur?

! Xavfsizlik xizmatlarining nomlarini eslang.

„Tez tibbiy yordam“ „Yong'in xavfsizligi xizmati“ „Gaz xizmati“
„Ichki ishlar boshqarmasi“
„Qutqaruv xizmati“

Ushbu mashinalar xavfsizlik xizmatining qaysi turlarini aks ettiradi? Namunaga qarab, kerakli xizmat turini yozing.

Namuna:

„Gaz xizmati“

„Qutqaruv xizmati“

IV. BILIM OL, HUNAR O'RGAN

19. KITOB — BILIM CHIROG'I

Rasmlarni qiyoslang va xulosa chiqaring.

Kitob

Men kitobman-kitobman,
Nurga to'la oftobman.
Agar meni yirtsalar,
Biling, shunda — betobman.

Abdulla Turdiyev

Kitob o'qish qoidalari:

- kitobni toza qo'l bilan ushlang;
- kitobni avaylab-asrang;
- kitobni yotib, ko'zga yaqin ushlab o'qimang, bu salomatlik uchun zarar;
- kitobni yorug'lik chap tomondan tushadigan joyda o'qing. Kitob o'qiganda xatcho'pdan foydalanishni odat qiling.

Siz kitobni avaylab-asrash uchun nima qilasiz?

Juda sevamiz uni
Xilma-xildir mazmuni.
U — barchaning ulfati,
Ba'zan bo'lar surati.
Qani, o'rtoq, buni top!
Eslagan der, bu — ...

20. BILIM OL, HUNAR O'RGAN

Bolalar, g'ayrat bilan mehnat qilsangiz, albatta, kelajakda bilimli, hunarli, barkamol inson bo'lasiz.

Toping-chi, bu bolalar kelajakda kim bo'lishi mumkin?

Hunarmand

Qo'lida cho'tka, moyi,
Doim ochiq chiroyi,
Bo'yoqchi Turg'un tog'am
Yetmish hunarda bekam.

Devorga chizgan naqshi,
Qanday charaqlar yaxshi.

Yana usta pazanda,
Qo'shiqchi ham sozanda.

Tog'am kabi serhunar,
Bo'lsang, hunardan unar.

Obid Rasul

Ajratilgan jumlar yordamida hunarmand qanday bo'lishini aytib bering.

Hunarsiz bilan do'st bo'lma.

„Qobusnoma“dan

Hunarsizga k yo'q.

21. INSON MEHNATI BILAN SHARAFLIDIR

Mehnat bilan hayotimiz farovon. Foydali va zarur narsalarning barchasi inson mehnati tufayli bunyodga kelgan. Shu sababli mehnatkash odamni elimiz ardoqlaydi. Aziz o'quvchilar, g'ayratli va mehnatsevar bo'ling!

Yodda tuting! O'quvchining asosiy mehnati — puxta bilim olish.

G'ayratli o'quvchi

„Yosh kitobxon“ tanlovida Nodir akam g'olib bo'ldi. Ustozimiz Dono Hamidovna unga katta guldasta taqdim etdi. „Nodirjon astoydil intilgani sababli tanlov g'olibi bo'ldi. Siz ham Nodirjondek bo'lishni istasangiz, mehnatdan qochmang!“ — dedi ustoz.

Nodir akamga juda havasim keldi.

Siz o'zingizni mehnatsevar o'quvchi deb bilasizmi?

Mehnat — baxt kaliti.

Alisher Navoiy

Bugungi ishni ertaga qo'yma.

Mehnat qilib topganing,
Qand-u

a			
---	--	--	--

 totganing.

22. KIM BO'LSAM EKAN?

(Amaliy mashg'ulot)

Rasmlardan foydalanib, kasblar haqidagi she'riy topishmoqlar javobini toping.

Salomatlik posboni,
Dardimizning darmoni,
O'z kasbiga fidokor,
Uning nomi —

* * *

Kitobxonga xizmat qilar,
Barchamizga kitob berar.
U kim o'zi, o'yla-chi,
Topdim —

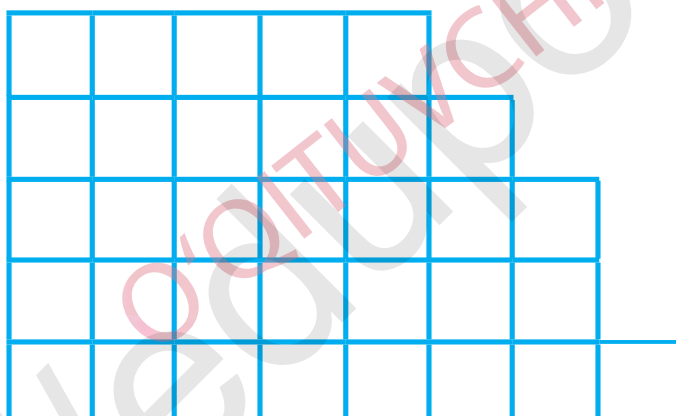
* * *

Qo'llarida mo'yqalam, rasm chizar,
kim? —

 Boshqotirmani yeching. Berilgan
so'zlarni o'ziga mos katakchalarga joy-
lashtiring.

Uchuvchi, shifokor, kulol, quruvchi,
muhandis.

 Yuqoridagi kasblar haqida nimalarni
bilasiz?

Hunar — tunganmas xazina.

V. AJDODLAR XOTIRASI ABADIYDIR

23. XOTIRA VA QADRLASH KUNI

9-may — Xotira va qadrlash kuni. Shu kuni biz ajdodlarimizning ibratli ishlarini yodga olamiz.

Bizni tarbiyalab, odob-axloq o'rgatgan bobojonlarimiz va buvijonlarimizga, ota-onamizga rahmat aytamiz.

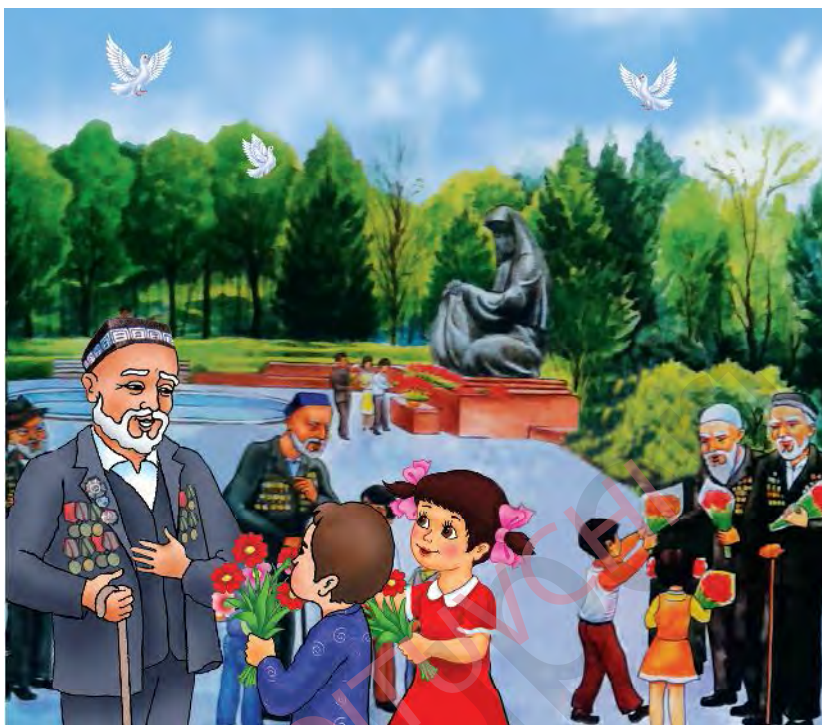
Vatanimiz tinchligi va farovonligi yo'lida jon fido etgan, bizga baxtli bolalikni hadya etgan ajdodlarimizni — ota-bobolarimizni xotirlaymiz. Ularning haykallari poyiga gullar qo'yamiz.

Qariyalar va bemorlarning holidan xabar olamiz. Xotirlash va qadrlash barchamizning farzandlik burchimizdir.

Xotira mangudir.

1. Rasmga qarab, tinchlik kurashchilarini qanday yodga olishingizni aytib bering.
2. Tinchlik uchun kurashgan bobolarimizdan kimlarni bilasiz?
3. Nega qahramon ota-bobolarimiz xotirasini yodda saqlaymiz?

Mardlik — mangulik.

24. ZIYORAT ODOBI

(Amaliy mashg'ulot)

Yurtimizda ko'pgina ziyoratgohlar mavjud. Xotira va qadrlash kunida biz ziyoratgohda bo'ldik. Ziyoratgohga kirishdan oldin ustozimiz:

„Bolalar, ziyoratgoh hududida ozodalikka rioya qiling. Baland ovozda gapirmang. Ota-bobolarimizning hayoti va

ibratli ishlari haqida ko‘proq ma’lumot to‘plang“, — deb tayinladilar.

Ota-onangiz bilan yaqin atrofdagi ziyoratgohga boring. Ziyorat odobiga rioya qiling.

Donolar ziyorat odobi haqida

* Ziyoratgohga yuvinib, toza bo‘lib borish kerak.

* Ziyoratgohga salom berib kirish lozim.

* Ziyoratgohda g‘isht va bezaklarga turli so‘zlar va niyatlarni yozish mumkin emas.

* Ulug‘lar maqbarasi ustiga sham yoqish, yonidagi daraxtlarga turli latta va tasmalar bog‘lash mumkin emas.

VI. TABIAT VA BIZ

25. TABIATNI ASRASH VA TABIAT QO'YNIGA SAYOHAT ODOBI

Tabiat — bu yer, osmon, daraxtlar, jonivorlar, zilol suv va toza havo demakdir. Tabiat bag'riga sayohat chog'ida ozodalikni saqlash, jonivorlarga ozor bermaslik, zilol suvga chiqindi tashlamaslik lozim. Aks holda, Olimjonning o'rtoqlari kabi uyalib qolasiz.

Tabiatni asrang

(Hayotiy ertak)

Yozda Olimjon o'rtoqlari bilan tog' yonbag'riga sayohatga chiqdi. Kun bo'yi toza havoda dam olishdi. Olimjon boshqacha bola, tabiat bilan gaplasha oladi. U Jilg'a yonida dam olib yotgan edi, uning so'zini eshitib qoldi:

— Olimjon, Aliga ayt. Nega menga chiqindi tashlaydi? — ingradi Jilg'a.

— Valiga ayt, shoxlarimni sindirmasin, jonim og'riyapti, — shitirladi O'rik daraxti.

— Mahmud palaponlarimni urib tushirmoqchi, — zorlandi Qushcha.

Bu gaplarni eshitgan Olimjon qattiq ranjidi. Ularga achinib, yig'lab yubordi. O'rtoqlari qilmishlaridan pushaymon bo'lishdi. Jilg'a, O'rik daraxti va Qushchadan kechirim so'rashdi.

Ertakdan xulosa chiqaring. Tabiat qo'yniga sayohat odobi nimalardan iborat ekan?

26. JONIVORLARGA G'AMXO'RLIK — EZGU FAZILAT

Jonivorlar — insonning yaqin do'stlari. Ular doimo insonga xizmat qilib ke-lishgan.

Kabutar xat tashigan.

Ot uzoqni yaqin qiladi.

It xonadonimizni qo'riqlaydi.

Qirol sher, donishmand laylak va uchar otni juda yaxshi ko'rasiz, to'g'rimi? Ular go'zalligi, bahodirligi va donoligi bilan mehringizni qozonishgan. Eshigingiz yo-nida mo'ltirab turgan mushukchaga, qor tagidan ushoq izlayotgan qushga achi-nasiz, albatta. Lekin achinishning o'zi

kamlik qiladi. Jonivorlarga g'amxo'rlik qilish zarur.

Quyidagi hayvonlar nomining bosh harflarini topsangiz, „Qizil kitob“ga kirgan jonivor nomini topasiz.

Nega bulbul sayramas?

Aka, bizning gulzorda,
Nega bulbul sayramas?
Biz bilan inoq bo'lib,
O'ynab yurmas, yayramas.

U qushcha bog'imizda
Sayrab yurganda, Xoldor,
Quvgan eding-ku o'zing,
Hali ham esida bor.

Ollobergan Po'lat

Qushlar qanday bolalardan qochadilar?

27. TABIAT NE'MATLARINI TEJASH

Inson tabiat ne'matlarisiz yashay olmaydi. Hatto taomlarimiz ham uning ko'magida tayyorlanadi. Tabiat ne'matlari tufayli hayotimiz farovon. Elektr quvvati va tabiiy gazziz nima ham qila olardik?! Elektr quvvati uylarimizni yoritadi, ulkan korxonalar, televizor, radio, muzlatkich, kompyuter, qo'l telefoni — barchasi u tufayli ishlaydi.

Ichimlik suvi tobora kamayib bormoqda.

Gaz, suv va elektr quvvatini tejash bizning insoniy burchimizdir.

Har narsaning o'lchovi bor.

1. Suv, gaz, elektr quvvati insonga qanday foyda keltiradi?

2. Nima uchun toza suvni tejash zarur?

1. Rasmlardagi holatlarga baho bering.
2. Siz suv, gaz va elektr quvvatini tejashga qanday hissa qo'sh-yapsiz?

Suvsiz hayot bo'lmas,
mehnatsiz — rohat.

28. YAKUNIY DARS

Odobnomaning 1- sinf o'quvchisiga o'gitalari

Mana siz „Odobnoma“ni o'qib, odob-axloq haqida ko'p narsalarni o'rgandingiz. Muomala va salomlashish odobiga oid sehrli so'zlarni qo'llashga odatlandingiz. Maktabda, tabiat qo'ynida va jamoat joylarida o'zingizni qanday tutish lozimligini bilib oldingiz. O'tilgan mavzularni bir yodga oling-chi, barchasini o'zlashtirib oldingizmi?!

Yozgi ta'til oldidan sizga zarur maslahatlar bermoqchiman. Ular sizga doim kerak bo'ladi.

Yodda tuting!

1. Uyingizda kichik kutubxona tashkil qiling. Ko'proq o'qishga, bilim egallashga intiling.
2. Sog'lom tanda sog' aql bo'lishini yodda tuting. Badantarbiya va sport bilan muntazam shug'ullaning.
3. Yaxshi odatlarga amal qiling. Yomon odatlardan uzoq yuring.
4. Rostgo'y bo'ling. Hech qachon yolg'on gapirmang.

Agar shu o'gitalarga amal qila olsangiz, sizni barcha yaxshi ko'rib, hurmat qiladi.

Xayr, aziz bolajonlarim!
Odobli inson elda aziz bo'lishini
yodda saqlang!

MUNDARIJA

I. O‘ZBEKISTON — OZOD VA OBOD VATAN

1. 1-sentabr — Mustaqillik kuni	3
2. Bobolardan meros yurt	5

II. ODOB — INSON UCHUN ZIYNAT

3. Odob-axloq me’yorlarining dastlabki talablari	8
4. Odobli bola elga manzur	10
5. Salomlashish odobi	12
6. Salomlashish qoidalari	14
7. Muomala odobi	16
8. Yaxshilik va yomonlik	18
9. Bizning burchlarimiz	20
10. Minnatdorlik	22
11. Oila davrasida	24
12. Ta’lim muassasasida odob-axloq qoidalari	26
13. Jamoat joylarida o‘zini tutish	28
Takrorlash	30

III. INSON SALOMATLIGI — YURT BOYLIGI

14. Tozalik — sog‘lik garovi	32
15. Ovqatlanish odobi va qoidalari	34

16. Amaliy mashg'ulot 36
17. Xavfli vaziyatlarda tartibli va to'g'ri harakat qiling! 38
18. Amaliy mashg'ulot 40

IV. BILIM OL, HUNAR O'RGAN

19. Kitob — bilim chirog'i 42
20. Bilim ol, hunar o'rgan 44
21. Inson mehnati bilan sharaflidir 46
22. Kim bo'lsam ekan? (*Amaliy mashg'ulot*) 48

V. AJDODLAR XOTIRASI ABADIYDIR

23. Xotira va qadrlash kuni 50
24. Ziyorat odobi (*Amaliy mashg'ulot*) 52

VI. TABIAT VA BIZ

25. Tabiatni asrash va tabiat qo'yniga sayohat odobi 54
26. Jonivorlarga g'amxo'rlik — ezgu fazilat 56
27. Tabiat ne'matlarini tejash 58
28. Yakuniy dars 60

Hasanboyeva, Oysha

74.00
X 30

Odobnoma: 1-sinf uchun darslik / O. Hasanboyeva,
M. Inoyatova, V. Kostetskiy — Toshkent: „O‘qituvchi“ NMIU,
2019. — 64 bet.

ISBN 978-9943-22-364-6

UO‘K: 177 (075.2)
KBK 74.00

Oysha Hasanboyeva

Muhayyo Inoyatova

Vasiliy Kostetskiy

ODOBNOMA

**Ta’lim o‘zbek tilida olib boriladigan maktablarning
1-sinfi uchun darslik**

„O‘qituvchi“ nashriyot-matbaa ijodiy uyi
Toshkent — 2019

Muharrir *Z. Inyaminova*

Rassom *B. Muhamedov*

Badiiy muharrir *Q. Shomurodov*

Texnik muharrir *N. Niyozmuhamedova*

Musahhihlar: *E. Najimova, Sh. Jahonov*

Kompyuterda sahifalovchi *O‘. Qurbonova*

Nashriyot litsenziyasi AI № 012. 20.07.2018.

Original-maketdan bosishga ruxsat etildi 10.04.2019. Bichimi 70x90 ¹/₁₆.

Kegli 18 shponli. Ofset bosma usulida bosildi. Ofset qog‘ozi. Shartli b. t. 4,68.

Hisob-nashriyot t. 4,0. Adadi 533762 nusxa. Buyurtma №

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy
kommunikatsiyalar agentligining «O‘qituvchi» nashriyot-matbaa ijodiy uyi.

Toshkent — 206, Yangishahar ko‘chasi, 1-uy. Shartnoma № 02-19.